

بررسی رابطه عدالت آموزشی با فرسودگی تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

رحمت‌اله مرزوقی^۱، معصومه حیدری^۲، الهام حیدری^{۳*}

۱. دکترای تخصصی برنامه ریزی درسی‌انشیار، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران
 ۲. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران
 ۳. دانشجوی دکترای تخصصی مدیریت آموزشی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران
- دریافت مقاله: ۹۱/۱۱/۱۹ آخرین اصلاح مقاله: ۹۲/۴/۵ • پذیرش مقاله: ۹۲/۶/۷

زمینه و هدف: در محیط‌های آموزشی به ویژه دانشگاه‌ها وجود شرایط عادلانه و رعایت عدالت آموزشی می‌تواند در روحیه و عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر باشد، از این رو هدف پژوهش حاضر بررسی ارتباط بین عدالت آموزشی و فرسودگی تحصیلی دانشجویان است. روش کار: این پژوهش مقطعی از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانشجویان دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی می‌باشد که با استفاده از روش نمونه‌گیری غیر احتمالی سهمیه‌ای، تعداد ۲۱۰ نفر انتخاب شدند. ابزار تحقیق شامل دو پرسشنامه عدالت آموزشی گل پرور (۲۰۱۰) و پرسشنامه فرسودگی تحصیلی برسو و همکاران (۱۹۹۷) بود. که هر دو پرسشنامه از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار هستند. یافته‌ها: نتایج نشان داد که تفاوت معناداری بین ادراک دانشجویان زن و مرد از عدالت آموزشی در دانشگاه وجود ندارد. همچنین بین دانشجویان زن و مرد از نظر سطح فرسودگی تحصیلی تفاوت معناداری مشاهده نشد. به علاوه یافته‌ها نشان داد که بهبود عدالت آموزشی موجب کاهش فرسودگی تحصیلی در ابعاد مختلف (خستگی هیجانی، بی‌علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی تحصیلی) می‌گردد. نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج بدست آمده بهبود عدالت آموزشی می‌تواند با کاهش میزان فرسودگی دانشجویان رابطه داشته باشد. بنابراین مسؤلان دانشگاه‌ها باید به ایجاد فرصت‌های برابر آموزشی توجه داشته باشند. کلید واژه: عدالت آموزشی، فرسودگی تحصیلی، دانشجویان دانشگاه

* نویسنده مسؤل: بخش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

مقدمه

دانشگاهها و موسسات آموزش عالی می‌توانند تاثیرات گوناگونی بر کیفیت عملکرد دانشجویان خود داشته باشند و رفتار، نگرش و احساسات آنها را در مقابل فشارهای شدید روانی ناشی از محیط، تحت تاثیر قرار دهند و گاهی منجر به فرسودگی آنها گردند. به طور کلی مفهوم فرسودگی (Burnout) اولین بار در دهه ۷۰ میلادی در رابطه با گروه های کاری ای که با هم تعامل دارند، مطرح گردید (۱). به عبارت دیگر، اکثر پژوهش های انجام شده در این زمینه مربوط به موقعیت های شغلی بوده است. اما اخیراً برخی پژوهش ها به بررسی این مفهوم در ارتباط با دانشجویان نیز پرداخته اند (۲).

فرسودگی تحصیلی (Academic Burnout) می تواند در دانشجویان احساس خستگی نسبت به انجام تکالیف درسی و مطالعه ایجاد، و در نگرش بدبینانه آن ها نسبت به تحصیل و مطالب درسی اثر گذار و احساس بی کفایتی تحصیلی را در آنان ایجاد کند (۳) و همچنین زمینه کاهش عملکرد تحصیلی دانشجویان و افزایش نگرانی آنان را نسبت به انجام اشتباه تکالیف موجب گردد (۴). پژوهش ها نشان می دهد که فرسودگی تحصیلی از نظر ویژگی ها و پیامدها مشابه فرسودگی شغلی (Job Burnout) است (۵). افرادی که فرسودگی تحصیلی دارند معمولاً علائمی مانند بی علاقه گی نسبت به مطالب درسی، عدم تمایل به حضور مستمر در کلاس، عدم مشارکت در فعالیت های کلاسی، غیبت های مکرر و احساس بی معنایی و بی کفایتی در فراگیری مطالب درسی را تجربه می کنند (۶). به عقیده Neuman مطالعه فرسودگی تحصیلی در دانشجویان موضوع بسیار مهمی است، زیرا کلید فهم عملکرد تحصیلی ضعیف دانشجویان، رابطه آنان با دانشگاه خود (به ویژه در زمینه تعهد به آن) و شوق و اشتیاق آنها نسبت به ادامه تحصیل است (۶).

عوامل مختلفی در ایجاد فرسودگی تحصیلی دخیل است که شامل فعالیت های جمعی و علمی (مانند حضور در کلاس،

نوشتن مقاله، مطالعه و امتحان)، فشارهای مختلف اقتصادی، فردی و اجتماعی مربوط به اساتید و همکلاسی ها، انتظارات حرفه ای و تردید در مورد مفید بودن مطالعات و آینده کاری (۷ و ۱۴)، رقابت با همکلاسی ها (۵)، عدم تناسب بین منابع و عوامل مرتبط با فعالیت های تحصیلی دانشجو (Student's Schoolwork Resources) همچون انگیزش و استراتژی های انطباق با انتظار موفقیت در محیط تحصیلی (۸)، می باشد. پژوهشگران در رابطه با فرسودگی تحصیلی پژوهش های مختلفی انجام دادند. نعیمی دریافت که فرسودگی تحصیلی دانشجویان در حد متوسط است (۶). رستمی و عابدی در پژوهش خود نشان دادند که رضایت از زندگی - که خود تحت تاثیر عوامل مختلف کاری، تحصیلی و ارتباطات بین فردی است-، پیش بینی کننده فرسودگی تحصیلی در دانشجویان است (۱۹). Capri و همکاران نشان دادند که باور به خود- اثربخشی و رضایت از زندگی، بر فرسودگی تحصیلی تاثیر معنی داری دارد (۲۰). برخی پژوهش ها حاکی از آن است که عوامل موقعیتی مانند جو محیط آموزشی (۹)، حمایت اجتماعی و مقوله جنسیت (۱۰، ۱۱)، رشته تحصیلی (۱۲)، موفقیت تحصیلی (۱۳) و کیفیت فعالیت های درسی (۱۴)، می تواند بر فرسودگی تحصیلی دانشجویان مؤثر باشد.

Backović و همکاران بر این باورند که تفاوتی بین فرسودگی تحصیلی زنان و مردان وجود ندارد (۲۱). در مطالعه دیگری، زهرانی نشان داد که عدالت شغلی در سازمان ها، پیش بینی کننده میزان فرسودگی شغلی کارکنان است (۲۲).

مقوله عدالت آموزشی (Educational justice)، از جمله متغیرهای جدیدی است که در این مطالعه مورد بررسی قرار گرفته است؛ چرا که وجود عدالت آموزشی در میان دانشجویان، می تواند با فرسودگی تحصیلی آنان ارتباط داشته باشد. Salmela-Alo و همکاران بر این باورند که تشویق دانشجویان از سوی استاد و ارتباطات عادلانه بین استاد و دانشجو، می تواند منجر به کاهش فرسودگی دانشجویان گردد (۹). Eldridge معتقد است که وجود عدالت آموزشی،

تحصیلی نه تنها می‌تواند در سرنوشت علمی دانشجویان تأثیر داشته باشد، بلکه افزایش آن می‌تواند به سلامت روحی دانشجویان آسیب رساند و آنان را با ناکامی‌های مختلفی در دوران تحصیل و یا پس از آن در زندگی شخصی و حرفه‌ای مواجه کند. در حالی که با بهبود شرایط تحصیلی از جمله ایجاد عدالت آموزشی، می‌توان از فرسودگی تحصیلی دانشجویان جلوگیری به عمل آورد و زمینه رشد مهارت و بالندگی در عرصه‌های مختلف علمی و عملی آنان را فراهم نمود. بنابراین، ضروری است که این موضوع مورد توجه قرار گیرد و بر روی آن تحقیقات فراوانی انجام شود تا ضمن شناسایی عوامل مؤثر بر آن، راه‌های مقابله با فرسودگی تحصیلی دانشجویان نیز مد نظر قرار گیرد؛ مقوله‌ای که می‌تواند بستر و مسیر تحقق اهداف نظام‌های آموزشی و دانشگاهی را به خوبی فراهم آورد. از این‌رو، بنابر اهمیت موضوع، پژوهش حاضر نیز به بررسی رابطه عدالت آموزشی و فرسودگی تحصیلی دانشجویان پرداخته است.

روش کار

تحقیق حاضر مقطعی از نوع توصیفی - تحلیلی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی بود که در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ مشغول به تحصیل بودند. با استفاده از روش نمونه‌گیری غیر احتمالی سهمیه‌ای بر اساس ویژگی جنسیت، تعداد نمونه ۲۱۰ نفر انتخاب شد.

به منظور بررسی عدالت آموزشی در این دانشگاه، از پرسش‌نامه سنجش عدالت آموزشی گل‌پرور (۲۴) که بر مقیاس لیکرت هفت درجه‌ای پاسخ داده می‌شود، استفاده شد. این پرسش‌نامه ۱۴ گویه‌ای بر پایه فرهنگ بومی دانشگاه‌های ایران ساخته شده است. نمره‌گذاری هر سؤال از هفت به یک (کاملاً موافقم ۷ و کاملاً مخالفم ۱) انجام می‌شود. حداکثر نمره پرسش‌نامه ۹۸ (بیشترین میزان عدالت آموزشی)، میانگین ۵۶ و حداقل نمره ۱۴ (کمترین میزان عدالت آموزشی) است. روایی

می‌تواند منجر به ارتقای سطح عملکرد دانشجویانی گردد که دارای تفاوت‌های فردی در زمینه‌های مختلفی مانند عملکرد تحصیلی، طبقه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی هستند (۱۵).

به طور کلی، عدالت آموزشی به معنای فراهم آوردن برابری فرصت‌های آموزشی برای دانشجویان است که اغلب به برابری در برخورد‌های استاد با دانشجویان به ویژه در کلاس‌هایی که تنوع و تفاوت زیادی بین دانشجویان وجود دارد، مربوط می‌شود (۱۶). این شکل از عدالت، اشاره به وجود تعاملات و رفتارها و شیوه عملکرد مبتنی بر انصاف، برخورد بدون جانب‌داری، راهنمایی متناسب با توانایی دانشجویان، رعایت عدالت در ارزیابی و ارایه امتیازها دارد که می‌تواند باعث انتقال حس ارزشمندی به دانشجویان و به دنبال آن، ایجاد رفتارهای مدنی و تحصیلی مطلوب در آنان شود (۱۷). به منظور دستیابی به این نوع عدالت، مدیران مؤسسات آموزشی بایستی مبادرت به تغییر در ساختارها و عناصری نمایند که به این بی‌عدالتی‌ها دامن می‌زند. یکی از این عوامل مهم، مربوط به رفتار و باور استادان است که می‌توان با ایجاد دوره‌های آموزشی و تغییر دیدگاه‌ها و عملکرد آنان، به ایجاد برابری و عدالت آموزشی در کلاس کمک نمود (۱۸). در این باره، پژوهش‌های دیگری مبنی بر عوامل مؤثر بر ارتقای عدالت آموزشی مانند پژوهش‌های Eldridge (عملکرد مدیران آموزشی) (۱۵)، Mosher (آموزش و شکل‌دهی به رفتار استاد) (۱۶) و Erden (باور استادان درباره جنسیت) (۲۳) قابل توجه می‌باشد. برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهد که بین دو جنس از نظر وجود فرصت‌های برابر، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (۲۳)؛ اما عدالت آموزشی از وضعیت چندان مطلوبی برخوردار نیست (۱۷). لازم به ذکر است که برخی پژوهشگران به بررسی رابطه عدالت آموزشی با عواملی مانند اخلاق تحصیلی و پایبندی به قوانین آموزشی (۱۷)، رضایت از تحصیل و نتایج حاصل از آن (۲۴) و خود-باوری دانشجویان پرداخته‌اند (۲۵).

بدیهی است که توجه به فرسودگی تحصیلی دانشجویان از سوی مسئولان دانشگاه، اهمیت به سزایی دارد؛ زیرا فرسودگی

یافته‌ها

از ۲۱۰ نفر دانشجویی که به عنوان نمونه در این پژوهش شرکت کردند، ۱۱۴ نفر (۵۴/۲۹ درصد) مؤنث و ۹۶ نفر (۴۵/۷۱ درصد) مذکر و نیز، ۱۵۹ نفر (۷۵/۷ درصد) کارشناس و ۵۱ نفر (۲۴/۳ درصد) کارشناس ارشد بودند.

میانگین نمره عدالت آموزشی در دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی ۴۵/۵۰ (حداکثر نمره = ۹۸، و حداقل نمره = ۱۴) و انحراف استاندارد آن نیز ۱/۶۱ بود. همچنین میانگین میزان فرسودگی دانشجویان ۴۵/۵۱ (حداکثر نمره = ۷۵، حداقل نمره = ۱۵) و انحراف استاندارد آن نیز ۷/۰۱ بود.

میانگین فرسودگی تحصیلی دختران ۴۵/۷۰ و انحراف استاندارد آن ۷/۱۳ و میانگین فرسودگی تحصیلی پسران ۴۵/۲۲ و انحراف استاندارد آن ۶/۸۱ بود؛ در حالی که بر اساس t به دست آمده در درجه آزادی ۲۰۸، این تفاوت بین میانگین‌ها معنی‌دار نبود ($P > ۰/۰۵$). به علاوه، میانگین عدالت آموزشی در دختران ۴۵/۴۷ و انحراف استاندارد آن ۱۶/۶۶ و در پسران، ۴۵/۵۵ و انحراف استاندارد آن ۱۵/۵۱ بود؛ در حالی که بر اساس t به دست آمده با درجه آزادی ۲۰۸، تفاوت بین میانگین‌ها معنی‌دار نبود ($P > ۰/۰۵$).

بر اساس نتایج به دست آمده در جدول ۱، عدالت آموزشی پیش‌بینی کننده هر یک از ابعاد فرسودگی تحصیلی دانشجویان است و بر اساس ضرایب رگرسیون به دست آمده، عدالت آموزشی تأثیر منفی و معنی‌داری ($P < ۰/۰۰۱$) بر هر یک از این ابعاد (خستگی هیجانی، بی‌علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی تحصیلی) دارد.

این پرسش‌نامه بسیار مطلوب گزارش شده است و پایایی آن نیز بر اساس ضریب Cronbach's alpha ۰/۸۶ به دست آمد که نشان از پایایی مناسب این پرسش‌نامه است (۱۷).

همچنین به منظور سنجش فرسودگی تحصیلی دانشجویان از پرسش‌نامه Berso و همکاران (به نقل از نعیمی) استفاده گردید. این پرسش‌نامه سه حیطه فرسودگی تحصیلی یعنی خستگی تحصیلی (۵ گویه)، بی‌علاقگی تحصیلی (۴ گویه) و ناکارآمدی تحصیلی (۶ گویه) را می‌سنجد. این پرسش‌نامه، ۱۵ ماده دارد که با روش درجه‌بندی لیکرت ۵ درجه‌ای درجه‌بندی شده است. نمره‌گذاری هر سؤال از پنج به یک (کاملاً موافقم ۵ و کاملاً مخالفم ۱) انجام می‌شود. حداکثر نمره پرسش‌نامه ۷۵ (بیشترین فرسودگی تحصیلی)، میانگین ۴۵ و حداقل نمره ۱۵ (کمترین فرسودگی تحصیلی) است. پایایی پرسش‌نامه را سازندگان آن به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۸۲، و ۰/۷۵ برای سه حیطه فرسودگی تحصیلی محاسبه کرده‌اند. روایی پرسش‌نامه را نیز محققان مطلوب گزارش کرده‌اند. نعیمی پایایی این پرسش‌نامه را برای خستگی تحصیلی ۰/۷۹، برای بی‌علاقگی تحصیلی ۰/۸۲ و برای ناکارآمدی تحصیلی ۰/۷۵ محاسبه کرده است. وی روایی پرسش‌نامه را نیز بسیار مطلوب گزارش کرده است (۶).

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS (SPSS Inc., Chicago, IL) و روش‌های آماری توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار، آزمون t مستقل و رگرسیون ساده استفاده گردید.

جدول ۱. تأثیر عدالت آموزشی بر ابعاد فرسودگی تحصیلی

P-value	T	B	R ^۲	R	متغیر	عدالت آموزشی
۰/۰۰۱	۲۶/۱۲	-۰/۸۷	۰/۷۶	۰/۸۷	خستگی هیجانی	
۰/۰۰۱	۲۷/۹۴	-۰/۸۸	۰/۷۹	۰/۸۸	بی‌علاقگی تحصیلی	
۰/۰۰۱	۲۱/۰۲	-۰/۷۸	۰/۶۰	۰/۷۸	ناکارآمدی تحصیلی	

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش، بررسی تأثیر عدالت آموزشی بر فرسودگی تحصیلی دانشجویان بود. بر اساس یافته‌ها، میانگین عدالت آموزشی از میانگین پرسش‌نامه کمتر بود و این نشان می‌دهد که از دیدگاه دانشجویان، عدالت آموزشی از وضعیت چندان مطلوبی در دانشگاه برخوردار نیست؛ یعنی ممکن است در رفتار استادان عملکرد مبتنی بر انصاف، برخورد یک دست و بدون جانب‌داری، راهنمایی متناسب با توانایی دانشجویان، رعایت عدالت در ارزیابی و رایه امتیازها مشاهده نگردد. این یافته با پژوهش گل‌پرور (۱۷) مبنی بر وضعیت نه چندان مطلوب عدالت آموزشی همسو می‌باشد.

همچنین میانگین فرسودگی تحصیلی دانشجویان، ۰/۵۰ بالاتر از میانگین پرسش‌نامه است و این نتیجه نشان می‌دهد که میزان فرسودگی تحصیلی دانشجویان در حد متوسط می‌باشد. یعنی در دانشجویان، تا حدودی احساس خستگی نسبت به انجام تکالیف درسی و مطالعه، نگرش بدبینانه نسبت به تحصیل و مطالب درسی و احساس بی‌کفایتی تحصیلی، وجود دارد. این یافته با پژوهش نعمی همسو می‌باشد (۶).

نتایج نشان داد که بین ادراک دانشجویان دختر و پسر از عدالت آموزشی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. بنابراین، باور استادان (به عنوان متغیر تأثیرگذار در ایجاد فرصت‌های عادلانه تحصیلی) درباره جنسیت، در ایجاد برابری فرصت‌های آموزشی در بین دانشجویان دختر و پسر نقشی ندارد (۱۶) و استادان با هر دو جنس، به نحو یکسان برخورد می‌کنند؛ زیرا هر دو جنس، به طور تقریبی ادراک یکسانی در این زمینه داشته‌اند. بنابراین، ادراک وجود شرایط ناعادلانه از سوی دانشجویان، ممکن است به دلیل عواملی مانند باورها و دیدگاه‌های استادان درباره برخی دانشجویان و شاید خطاهای هاله‌ای باشد که در اجرای عدالت آموزشی و ایجاد فرصت‌های عادلانه برای همه دانشجویان نقش به‌سزایی دارد (۱۸).

یافته‌ها در ارتباط با عدم وجود تفاوت بین دو جنس و تأثیر جنسیت بر ادراک استادان در زمینه عدالت آموزشی، با نتایج

پژوهش Erden (۲۳) مغایر می‌باشد. دلیل این مغایرت، می‌تواند شرایط مختلف فرهنگی و یا عواملی باشد که در این پژوهش مورد بررسی قرار نگرفته است.

همان‌گونه که نتایج تحلیل آماری نشان داد، بین دانشجویان دختر و پسر از نظر میزان فرسودگی تحصیلی، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. بنابراین، در هر دو جنس، احساس خستگی نسبت به انجام تکالیف، بی‌علاقگی نسبت به مطالب درسی و در نتیجه، ناکارآمدی تحصیلی و احساس بی‌کفایتی در فراگیری مطالب به یک اندازه وجود دارد. دلیل احتمالی این یافته، می‌تواند در عوامل موقعیتی مؤثر بر فرسودگی تحصیلی باشد، زیرا همان‌گونه که برخی محققان معتقدند، عوامل موقعیتی مانند جو دانشگاه (۹) و عوامل استرس‌زای تحصیلی مانند فقدان زمان کافی برای انجام فعالیت‌ها و انتظارات سطح بالا (۵) و دیگر عوامل، می‌توانند در ایجاد فرسودگی تحصیلی مؤثر باشند؛ چرا که این عوامل برای همه دانشجویان فارغ از جنسیت آن‌ها، در محیط دانشگاه یکسان است و همه آن‌ها به نحو یکسان این عوامل را تجربه می‌کنند که می‌تواند در کاهش و یا افزایش فرسودگی تحصیلی آن‌ها مؤثر باشد. همان‌گونه که نتایج پژوهش نشان داد، عدالت آموزشی به عنوان یک متغیر موقعیتی از دیدگاه هر دو جنس، یکسان است و هر دو جنس شرایط یکسانی را از نظر برابری در فرصت‌های آموزشی تجربه می‌کنند و همین تجربه یکسان از عدالت آموزشی، می‌تواند دلیلی بر یکسانی فرسودگی تحصیلی بین آن‌ها باشد. نتایج این یافته با پژوهش Backović و همکاران (۲۱) همسو است اما با نتایج Jacobs و Dodd & Weckwerth (۱۰) و Flynn (۱۱) مغایرت دارد. دلیل این مغایرت، می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلف فرهنگی باشد.

از دیگر یافته‌های پژوهش، رابطه منفی و معنی‌دار عدالت آموزشی با ابعاد مختلف فرسودگی تحصیلی شامل خستگی هیجانی، بی‌علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی تحصیلی است. بنابراین، بهبود وضعیت عدالت آموزشی، می‌تواند با کاهش فرسودگی تحصیلی دانشجویان همراه باشد. این یافته به این

فرصت‌های یکسان آموزشی می‌تواند بر عملکرد و موفقیت تحصیلی (۴) و در نتیجه، بهبود فرسودگی تحصیلی تأثیرگذار باشد. نتایج این یافته با تحقیقات رستمی و عابدی (۱۹)، Salmela-Alo و همکاران (۹)، زهرانی (۲۲) و گل پرور و همکاران (۲۴) همسو است.

نتیجه‌گیری

از یافته‌های به دست آمده از پژوهش حاضر می‌توان نتیجه گرفت که ضرورت ایجاد فرصت‌های عادلانه آموزشی از سوی دانشگاه‌ها به ویژه استادان باید مورد توجه قرار گیرد. زیرا ایجاد برابری آموزشی، می‌تواند علاقه و فرسودگی تحصیلی دانشجویان را تحت تأثیر قرار دهد و به موفقیت تحصیلی آن‌ها کمک نماید. برای تحقق این منظور، مدیران و مسئولان مؤسسات آموزشی، می‌توانند ضمن ایجاد امکانات یکسان در سطح دانشگاه برای کلیه دانشجویان، با ایجاد کارگاه‌ها و برنامه‌های آموزشی مناسب، به تغییر باورها و دیدگاه‌های استادان در جهت مثبت مبادرت کنند و به این وسیله، به ایجاد عدالت آموزشی از طریق برخورد یکسان و بدون جانب‌داری با دانشجویان، کمک شایانی نمایند.

References:

1. Capri B, Gunduz B, Gokcakan Z. Maslach Burnout Inventory-student forms Turkish: reliability and validity study. *Journal of University Faculty of Education*, 2011; 40:134-147.
2. Hu Q, Schaufeli WB. The factorial validity of the Maslach Burnout Inventory-student survey in China. *Psychological Reports* 2009; 105 (2): 394-408.
3. David AP. Examining the relationship of personality and burnout in college students: The role of academic motivation. *Educational Measurement and Evaluation Review* 2010; 1: 90-104.
4. Zhang Y, Gan Y, Cham H. Perfectionism, academic burnout and engagement among Chinese college students: A structural equation modeling analysis. *Personality and Individual Differences* 2007; 43 (4): 1529-40.

معنا است که تجربه وجود عدالت آموزشی می‌تواند در افراد احساس کفایت و علاقه به تحصیل ایجاد کند و به پیشرفت تحصیلی آن‌ها کمک نماید (۲۰).

نکته قابل ذکر این است که عدالت آموزشی، بیشترین ارتباط منفی و معنی‌دار را با بی‌علاقگی تحصیلی و کمترین ارتباط منفی و معنی‌دار را با ناکارآمدی تحصیلی دارد. دلیل احتمالی این یافته، می‌تواند این باشد که دانشجویان در برخورد با شرایط عادلانه احساس می‌کنند که تلاش‌های آنان در فراگیری مطالب درسی، به دلیل برابری فرصت‌های آموزشی و مورد اهمیت قرار گرفتن تلاش دانشجو، می‌تواند منجر به موفقیت تحصیلی شود. بنابراین، انگیزه و احساس علاقه به تلاش برای فراگیری مطالب درسی در آنان ایجاد می‌شود.

کارآمدی تحصیلی که می‌تواند در نتیجه ایجاد انگیزه و کاهش خستگی ایجاد شود، کمترین ارتباط را با عدالت آموزشی دارد. بنابراین، عواملی مانند فرصت‌های تحصیلی مناسب، ارزشیابی مناسب و حمایت اجتماعی می‌تواند منجر به بهبود فرسودگی تحصیلی دانشجویان گردد (۵) که این عوامل به همراه برخورد عادلانه و بدون جانب‌داری استادان، می‌تواند در ایجاد عدالت آموزشی مؤثر باشد (۱۷). به عبارت دیگر،

5. Moneta GB. Need for achievement, burnout, and intention to leave: Testing an occupational model in educational settings. *Personality and Individual Differences* 2011; 50 (2): 274-8 .
6. Noami AZ. Relationship between the quality of students' learning experience with burnout MA Shahid Chamran University. *Journal of Psychological Studies* 2009; 5 (3): 117 -34. [In Persian]
7. Campos JADB, Zucoloto ML, Bonafé FSS, et al. Reliability and validity of self-reported burnout in college students: A cross-randomized comparison of paper-and-pencil vs. online administration. *Computers in Human Behavior* 2011; 27 (5): 1875-83 .
8. Shin H, Lee J, Kim B, et al. Students' perceptions of parental bonding styles and their academic burnout, *Asia Pacific Education Review* 2012; 13(3):509-17.
9. Salmela-Alo K, Kiuru N, Pietikainen M, et al. Does school matter? The role of school context

- in adolescents' school-related burnout. *European Psychologist* 2008; 13(1): 12-23.
10. Jacobs S, Dodd D. Student burnout as a function of personality, social support, and workload. *Journal of College Student Development* 2003; 44(3): 291-303.
 11. Weckwerth A, Flynn D. Effect of sex on perceived support and burnout in university students. *College Student Journal* 2006; 40(2): 237-49.
 12. Bernhard C. A survey of burnout among college music majors. *College Student Journal* 2007; 41(2): 392-401.
 13. Schaufeli W, Martinez I, Marquez-Pinto A, et al. Burnout and engagement in university students- a cross national study. *Journal of Cross-Cultural Psychology* 2002; 33(5): 464-81.
 14. Law D. Exhaustion in university students and the effect of coursework involvement. *Journal of American College Health* 2007; 55 (4): 239-45.
 15. Eldridge C. Principals leading for educational equity: social justice in action. doctoral dissertation. University of Maryland. 2012; Available from URL: <http://drum.lib.umd.edu/handle/1903/12669>.
 16. Mosher LD. Critical Reflection, Educational Justice, and Teacher Formation in a Rural Setting. Doctoral dissertation. University of Redlands. 2010; Available from: <http://proquest.umi.com>.
 17. Golparvar M. Relationship between morality and justice, avoidance of deception scientific training. *Ethics in Science & Technology* 2010; 5 (1 & 2): 66-57. [In Persian]
 18. Chisnall K. Exploring Leadership for Excellence and Equity in High Performing Middle Schools. Doctoral dissertation. University of North Carolina. 2010; Available from URL: <http://proquest.umi.com>.
 19. Rostami Z, Abedi M. Dose academic burnout predicts life satisfaction or life satisfaction is predictor of academic burnout? *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business* 2012; 3 (12): 668-674. Available from: www.connection.ebscohost.com.
 20. Capri B, Ozkendir OM, Ozkurt B, et al. General self-efficacy beliefs, life satisfaction and burnout of University students. *Social and Behavioral Sciences* 2012; 47: 968 –73.
 21. Backović DV, Zivojinović JI, Maksimović J, et al. Gender differences in academic stress and burnout among medical students in final years of education. *Psychiatr Danub* 2012; 24(2):175-81.
 22. Zahrani AL. The impact of organizational justice on job burnout: A study in private hospitals in Riyadh, Saudi Arabia. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business* 2011; 3 (6) : 627-637. Available from: www.connection.ebscohost.com.
 23. Erden FT. A course on gender equity in education: does it affect role attitudes of pre service teacher? *Teaching and Teacher Education* 2009; 25(3): 409-14.
 24. Golparvar M, Javadian Z, Mesbahi MR. Structural models to study the relationship between educational equity pleased with the results, civil behavior - Educational and academic fraud. *Journal of Modern Thoughts in Education* 2011; 7 (1): 87-102. [In Persian]
 25. Gholipour A, Piranegad A. Effects of self-esteem and promote educational equity in the educational institutions. *Journal of Science* 2007;53: 374-357. Available from: www.noormags.com [In Persian]

The Impact of Educational Justice on Students' Academic Burnout in the University of Social Welfare and Rehabilitation Science, Tehran, Iran

Rahmatolah Marzooghi¹, Masoomeh Heidari², Elham Heidari^{3}*

1. PhD in Curriculum and Learning Program, Associate Professor, Department of Educational Psychology, School of Education and Psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran

2. MA Student in Educational Administration, School of Psychology and Education, Kharazmi University, Tehran, Iran

3. PhD Student in Educational Administration, University of Shiraz, Shiraz, Iran

• Received: 7 Feb, 2013

• Received Corrected Version: 26 Jun, 2013

• Accepted: 29 Aug, 2013

Background & Objective: The equality and educational justice in educational environment can be effective in students' morale and academic performance. The aim of present study was considering the impact of educational justice on students' academic burnout.

Methods: This was a cross-sectional descriptive analytical study. The sample included 210 students of the University of Social Welfare and Rehabilitation Science, Tehran, Iran, selected by non-probability quota sampling. Research instruments included Educational Justice (Golparvar, 2010) and Academic Burnout (Berso et al, 1997) Questionnaires, both had desirable reliability and validity.

Results: There was no significant difference between the male and female students' perceptions of educational justice in the university. In addition, there was no significant difference between male and female students in the level of academic burnout. Improve educational justice reduced burnout dimensions (emotional exhaustion, apathy and inefficiency of school education).

Conclusion: Based on the results, improve educational justice can be associated with lower rates of student's academic burnout. Thus, university authorities should consider creating equal educational opportunities.

Key Words: Educational justice, Academic burnout, Students

*Correspondence: Department of Educational Planning and Administration, Faculty of Education and Psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran

• Tel: (+98) 917 387 1022

• Fax: (+98) 711 628 6441

• Email: e_heidari_66@yahoo.com